

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ НАЗВ ДЖЕРЕЛ

- МП** «Повчання» Володимира Мономаха початку XI ст. у списку 1377 року // Німчук В. Хрестоматія з історії української мови X–XIII ст. – Житомир : «Полісся», 2015. – С. 30–35.
- СДЯ** Словарь древнерусского языка (XI–XIV вв.) / гл. ред. Р. И. Аванесов. – М. : Русский язык, 1998–2008. – Т. 1–7.
- СлЛ** «Слово о законі і благодаті» митрополита київського Іларіона середини XI ст. у списку XV ст. // Німчук В. Хрестоматія з історії української мови X–XIII ст. – Житомир : «Полісся», 2015. – С. 39–45.
- СлРЯ** Словарь русского языка XI–XVII вв. – М. : Наука, 1975–2008. – Вып. 1–28.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гордійчук О. В. Традиція дослідження абстрактної лексики в українському мовознавстві / О. В. Гордійчук // Наукові записки НаУКМА. – 2016. – Т. 189: Філологічні науки (Мовознавство). – С. 7–11.
2. Полюга Л. М. Абстрактна лексика / Л. М. Полюга // Українська мова : енциклопедія. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 7–8.

В статье изучаются абстрактные наименования древнего русскоукраинского языка XI–XIII вв., анализируются лексико-семантические группы таких существительных, определяется их место в лексической системе языка.

Ключевые слова: абстрактные названия, лексико-семантическая группа, лексическая система, древний русскоукраинский язык.

The article studies abstract names of the Old Russian-Ukrainian language of the XI–XIII centuries, analyzes lexical-semantic groups of such nouns, determines their place in the lexical system of language.

Key words: abstract names, lexical-semantic group, lexical system, the Old Russian-Ukrainian language.

УДК 811.161.2'373.45

Товстенко В.Р.

АДАПТАЦІЯ ІНШОМОВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ

У статті проаналізовано сучасну економічну терміносистему як складник наукової картини світу, основні джерела її формування та поповнення, проблеми унормування, кодифікації та стандартизації; інтерпретовано поняття «термін» та «економічний термін», з'ясовано фактори, що відіграють важливу роль у термінотворенні, проаналізовано структурно-семантичні особливості сучасної економічної термінології. Встановлено, що

економічна термінологія сформована на основі мовного матеріалу за допомогою поширених в українській мові способів словотворення, з-поміж яких найпродуктивнішими є суфіксація, слово- й основоскладання та аббревіація. Досліджено особливості функціонування лексичних запозичень з англійської та німецької мов в системі української економічної термінології внаслідок граматичних, семантичних, стилістичних і словотвірних перетворень, обумовлених як зовнішніми, так і внутрішніми лінгвістичними факторами.

Ключові слова: міжмовна інтерференція, мовна адаптація, трансфонація, транслітерація, кодифікація, стандартизація, транспозиція, економічна термінологія, словотворення, афіксація, композиція, аббревіація.

Постановка проблеми. Розширення міжнародних контактів призводить до збільшення запозичених термінів в економічній сфері. У зв'язку з цим виникають поняття «міжнародна термінологія» та «міжнародний термін» – термін, який використовують в усталеному значенні принаймні в трьох мовах, що не є близькоспорідненими: *монополія, акція, дивіденд, пролонгація, банк* тощо. У мовних паралелях європейських мов існує тенденція до розширення інтернаціональності, яка полягає в тому, що новітні запозичення не завжди підпорядковані фонетичним законам та орфографічним правилам мов-отримувачів: *наблік рилейшнз, бойент, неттинг, уош, алонж* тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато дослідників приділили велику увагу запозиченням, особливо на зламі ХХ та ХХІ століть. Зокрема, питання словотвірного освоєння запозичень є об'єктом дослідження С. Рижикової, Л. Чурсіної. Д. Мазурик, О. Стишова і О. Тодор, які розглядають запозичення слів як ефективний сучасний спосіб збагачення лексичного складу мови. В. Симонок аналізує лексико-семантичну рецепцію іншомовних слів в українській мові. С. Федорець аналізує англійські запозичення в мові сучасної української реклами. Н. Попова, Л. Архипенко, А. Ломовцева досліджують структурно-семантичні особливості новітніх лексичних запозичень з англійської мови в українську та рівень їх адаптації, англомовні запозичення в українській науково-технічній термінології досліджує І. Скорейко-Свірська, об'єктом уваги Т. Саржевської є взаємодія національних та іншомовних одиниць у термінології гуманітарних наук.

Мета статті – узагальнення понять «термін» та «економічний термін», дослідження шляхів термінотворення та виявлення ступеня впливу запозичень на сучасну українську термінологію, аналіз деяких структурних та семантичних особливостей економічної терміносистеми.

Виклад основного матеріалу. У будь-якій мові існують проблеми засвоєння та передавання іншомовних елементів, тому залежно від графічного оформлення їх поділяють на: 1) іншомовні терміни, що повністю підпорядкувалися правилам національної орфографії; 2) іншомовні терміни, що частково підпорядкувалися правилам національної орфографії; 3) іншомовні терміни, що не підпорядкувалися правилам національної орфографії та повністю зберегли своє оригінальне написання. Графічне

оформлення запозичень та інтернаціональних елементів підпорядковане певним правописним традиціям відповідної мови. Якщо мова таких традицій не має, у такому разі ці традиції формуються поступово, під час засвоєння цією мовою іншомовних елементів. У зв'язку з цим виникло поняття „міжмовної інтерференції”. Міжмовна інтерференція (від лат. *inter* – між і *ferens* – той, що несе, приносить) – взаємодія мовних систем за двомовності, яка виникає при мовних контактах або при індивідуальному засвоєнні нерідної мови. Існує фонетична, граматична й лексична інтерференції. Серед типів лексичної інтерференції виділяють: 1) власне лексичні запозичення, тобто слова іншої мови (з можливою адаптацією на рівні фонетики та морфології в мові-реципієнті); 2) кальки; 3) зміни вживаності лексичних одиниць однієї мови за зразком іншої – з двома протилежними процесами: з одного боку, активізація лексичної одиниці, з другого – скорочення її вживання, часом аж до повного витіснення з ужитку. Формально всі запозичені терміни можна поділити на дві великі групи: 1) терміни з повним структурним збігом: *маркетинг* – англ. *marketing*, *лізинг* – англ. *leasing*, *каса* – нім. *die Kasse*; 2) терміни з частковою заміною компонентів, оформлені словотвірними засобами мови-реципієнта (*рентабельність* – нім. *die Rentabilitat*). У кінці XIX – на початку XX ст. в економічній термінології переважали словотвірні кальки з німецької мови (*Selbstkosten* – собівартість, *Kostenanschlag* – кошторис), у сучасній превалюють кальки, основним джерелом яких є англійська мова (причому переважно в її американському варіанті): *shadow economy*, *shadow business*, *shadow cabinet*, *shadow capital* – тіньова економіка, тіньовий бізнес, тіньовий кабінет, тіньовий капітал. Деякі мовознавці навіть вживають термін «мовна інтервенція» [5, с. 367]. У наукових працях проаналізовано англомовні фінансово-економічні терміни, які поділяють на такі тематичні (семантичні) групи: 1) сфера діяльності (*маркетинг*, *менеджмент*); 2) суб'єкти діяльності (*ремітер*, *індосант*); 3) предмет діяльності (*опціон*); 4) засоби й методи діяльності (*блокейдж*, *дисклоуз*); 5) процеси діяльності (*контролінг*, *лістинг*); 6) умови діяльності (*лізгольд*, *оверсайд-делівері*); 7) етапи й ситуації в процесі діяльності (*гап*, *стейджинг*); 8) назви біржових операцій і фінансових угод (*араунд*, *виримент*); 9) величини, індекси, виміри, показники (*авераж*, *айбор*); 10) найменування документації (*аутерн-рппорт*) [1, с. 417].

Деякі групи лексики особливо активні у формуванні стійких словосполучень-кальок за походженням. Значну групу такого типу в економічних терміносполуках формують прикметники на позначення кольору. Практично всі кольори в системах спеціальної лексики мають переносне значення. Частина таких значень – це результат впливу іншомовних одиниць. Так, сполучення *чорний ринок* є калькою нім. *Schwarzmarkt*, *сірі дилери* – калька англ. *grey dilers*, *сірий ринок* – англ. *grey market* (сполучення з прикметником *сірий* функціонують на позначення напівлегальних осіб, операцій та структур в економіці), *зелені* у знач. „долари” – англ. *greens*. У сучасному термінознавстві розглядають різні принципи, аспекти та способи термінологічної номінації. Особлива увага

приділяється препозитивному та соціально-комунікативному характеру терміна. У термінологічній номінації можна виділити когнітивний, психолінгвістичний і лінгвопрагматичний аспекти, можна по-новому кваліфікувати роль метафори в аспекті мислення. Основний висновок сучасної науки – без метафори немає творчого мислення. У прагматичному аспекті чітко простежується регулятивна функція терміна – інформаційна установка на конкретну дію [4, с. 204].

Щодо адаптації терміноодиниць, то існує декілька основних підходів, серед яких потрібно розрізняти: транслітерацію, трансфонацію та транспозицію. Транслітерація (від лат. trans через і lit(t)era – літера) – літерне передавання слів і текстів, записаних за допомогою однієї графічної системи, засобами іншої графічної системи. Наприклад, *карт-блани* (фр. *carte blanche*) – 1) чистий бланк, підписаний особою, яка надає можливість іншій особі заповнити цей бланк текстом; 2) необмежені повноваження; *де-юре* (лат. *de jure*) – юридично, по праву, формально. Памва Беринда у „Лексиконі словенороському” (1627 р.), не маючи точного українського відповідника для слова *заимодаве(ц)*, тлумачить його описово й наводить латинізм *creditor*, який пізніше був засвоєний українською мовою (пор. *кредитор*) на позначення організації, установи або окремої особи, що позичає гроші у борг, надає кредит. Кальки – найбільша група термінів-запозичень, напр.: *довгостроковий кредит* (англ. *long-term credit*), *короткостроковий кредит* (англ. *short-term credit*). Потрібно зважити на те, що ненормативним є користування абсолютними кальками й використання псевдотермінів англійською транслітерацією, пор.: *cash flow* (кеш-фло) – український нормативний варіант *грошові потоки*. Сучасні фахівці намагаються залучати одиниці питомого українського термінологічного фонду, знаходячи відповідники іншомовним термінам галузі: *квazігроші* – *регіональні гроші*, *сертифікат депозитний* – *ощадний*, *ремітент* – *перший векселетримач*, *перевірка камеральна* – *попередня*, *індосамент* – *передавальний (передатний) напис*, *неустойка* – *забезпека*, *недоїмка* – *недоплата*, *надбавка* – *надвишок*, *дорогоцінне каміння* – *коштовне каміння* тощо. На сьогодні вживання запозичень є неминучим, однак має бути завжди доречним [2,с.10]. Надмірне вживання іншомовних слів робить мову малозрозумілою, руйнує її систему, розхитує усталені закони. Загалом запозичення в термінології – це природне явище, об’єктивний і неминучий фактор її формування, однак доцільним воно може бути лишень за умови відповідності комунікативним потребам суспільства й збереження національної специфіки терміносистеми [7, с. 53].

Трансфонація – це звукове передавання слів, наприклад: *лізинг* (англ. *leasing*), *франко* (італ. *franco*), *моніторинг* (англ. *monitoring*) та ін. Транспозиція (середньолат. *transpositio* – перестановка, від лат. *transponere* – переставляти) – використання однієї мовної форми у функції іншої: *вальвація*, *інкасо*, *реінвестування* тощо. Повного граматичного переосмислення зазнають деякі терміни-запозичення на українському мовному ґрунті внаслідок явища субстантивації, тобто слова, які належали в

мові-джерелі до різних частин мови, в українській мові стають іменниками. Це явище найбільш притаманне давнім запозиченням з латинської мови, що стали інтернаціоналізмами, напр.: *імпорт, експорт, дотація, кредо, оренда* (лат. *importo* – довожу, ввожу; лат. *exporto* – вивожу; лат. *doto* – наділяю; лат. *credo* – вірю; лат. *arrendo* – здаю в найми, наймаю); *кредит, дефіцит* (лат. *credit* – він вірить, лат. *deficit* – не вистачає); *ліквідність* (лат. *liquidus* – рідкий). Окремі терміни-іменники, що сприймаються як одне слово, походять від словосполучень, напр.: *диверсифікація* (лат. *diversus* – різний, *facere* – робити). Низка термінів змінила свій рід із середнього на жіночий (*субсидія* – лат. *subsidium*) або ж унаслідок відсічення закінчення деякі з них стали іменниками чоловічого роду (*дивіденд* – лат. *dividendum*). Потрібно пам'ятати, що в результаті транслітерації фахівці отримують однозначне та стандартизоване „інтернаціональне” написання лексичних одиниць мов з нелатинськими системами письма, а головне її призначення – гарантоване стовідсоткове відтворення транслітерованої лексичної одиниці в оригінальному написанні без будь-яких спотворень: англ. *holding*, нім. *das Holding*, укр. *холдинг* – підприємство, фірма, акціонерне товариство, що є власником частини або всіх акцій іншого підприємства та здійснює контроль над його діяльністю; англ. *leasing*, нім. *das Leasing*, укр. *лізинг* – довгострокова оренда обладнання, машини, споруд виробничого призначення; англ. *royalty*, нім. *das Royalty*, укр. *роялті* – вид ліцензійної винагороди, що є щорічними відсотками або поточними відрахуваннями, які встановлено у вигляді фіксованих ставок (у відсотках) на основі підрахунку фактичного економічного результату від використання ліцензії й виплачено покупцем ліцензії через певний проміжок часу. У сучасному глобалізованому світі особливо важливою є необхідність стандартизації термінології, тобто вироблення термінів-еталонів, термінів-зразків, унормування термінології в межах однієї країни (якщо це національний стандарт) або в межах групи країн (якщо це міжнародний стандарт). Тенденція до гармонізації, скоординованості власної термінології з термінологіями найбільш розвинутих країн світу на сьогодні є актуальною (див. Таблиця № 1). Стандартизована термінологія є обов'язковою для вживання в офіційних наукових, ділових, виробничих текстах. Важливою в цьому аспекті є діяльність Міжнародної організації стандартів (ISO), яка розробила чіткі та однозначні системи транслітерації. Цікавою є історія впорядкування та стандартизації термінів науки (Австрія – В.Вюстер; СРСР - Комітет науково-технічної термінології (КНТТ), Комітет стандартизації мір і вимірів приладів та Всесоюзний науково-дослідний інститут інформації, класифікації та кодування; Україна – Наукове товариство ім. Т. Шевченка, Інститут української наукової мови). На сьогодні в Україні стандартизація термінології стала державною справою. У липні 1992 року спільним наказом Міносвіти та Держстандарту України створено Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології та визначено алгоритм, за яким укладають термінологічний стандарт. У готовому вигляді стаття стандарту має таку будову: 1) назва поняття українською мовою;

2) скорочена форма терміна; 3) недозволений (нерекомендований) синонім; 4) родові поняття; 5) видові поняття; 6) еквіваленти англійською, німецькою, російською, французькою мовами; 7) дефініція (означення); 8) формула або схема. Ще одним важливим аспектом класифікації термінологічних одиниць кредитно-економічної сфери є їхні словотвірні особливості (способи творення, однокомпонентні та багатокомпонентні). Велике значення серед внутрішніх чинників має закон економії мовної системи, який полягає в заміні іншомовним словом двочленного українського найменування. Заміна може відбуватися за допомогою словотворчих ресурсів української мови, як і багатьох слов'янських мов, а саме: осново – й словоскладання, усічення, аббревіація, афіксальна деривація, наприклад, *веб-майстер* – особа, яка створює інтернет-сторінки для міжнародної комп'ютерної мережі Інтернет, *менеджер* – керівник, *провайдер* – постачальник інформації в Інтернет, *реципієнт* – одержувач, *промоутер* – розповсюджувач якогось товару [3, с. 270]. Найбільш продуктивним для кредитно-економічної терміносистеми є суфіксальний словотвір (див. Таблиця № 2), словотвірна префіксація виражена здебільшого питомими та запозиченими префіксами та префіксоїдами *мікро-*, *макро-*, *над-*, *анти-*, *де-*, *пере-* тощо (див. Таблиця № 3). Досить значна кількість одиниць мови кредитно-економічної галузі утворена шляхом об'єднання в одне ціле інтернаціональних та питомих основ за допомогою сполучної голосної *-о-*: *капіталоутворення*, *ціноутворення*, *кредитоздатність*, *фондомісткість*, *платоспроможність* тощо. Потрібно звернути увагу на те, що зв'язок між компонентами складених терміноодиниць може бути як сурядним (*банк-боржник*, *державо-кредитор*), так і підрядним. Переважну більшість складених терміносполук становлять двоскладові конструкції: *дійсні гроші*, *основний капітал*, *банківський прибуток*, *засіб платежу*; досить значну – трикомпонентні, чотирикомпонентні та більше (*плата за фонди*, *повна відновна вартість основних фондів* тощо) [6, с. 277]. На сучасному етапі формування кредитно-економічної термінології продуктивними способами її творення є основокладання (*єврокредит*, *самоокупність*) та словоскладання (*банк-кредитор*, *банк-фактор*).

Висновки. Отже, сучасна українська економічна термінологія – це передусім продукт історичного розвитку суспільства, а шляхи її формування є достатньо традиційними. Характерною тенденцією є кількісне зростання термінів-інтернаціоналізмів, що покращує взаєморозуміння галузевих фахівців, знижує ймовірність комунікативних перешкод на шляху обміну інформацією та технологіями. Стандартизація термінологічних систем на національних та інтернаціональних рівнях необхідна й актуальна, оскільки спрямована на вибір термінологічної норми та її затвердження як обов'язкового варіанта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архипенко Л.М. Адаптація англомовних економічних термінів в українській мові // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского.- Серия "Филология. Социальные коммуникации". – Том 24 (63). -№4.- Часть 1.-2011. – С. 415-419.
2. Архипенко Л.М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: Етапи і ступені адаптації : (На матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.) : Автореф. дис ... канд. філол. наук.– Харків: 2008. – 172с.
3. Воловенко І.В. Іншомовні новотвори на позначення осіб в українській мові: шляхи поповнення та ознаки// Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов.- Випуск 3. – К, 2009. – С. 270-273
4. Д'яков А.С. Основи термінотворення: семантичний та соціолінгвістичний аспекти /А.С. Д'яков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько. – К.: Вид. дім "КМ Academia", 2000. – 218 с.
5. Заремба І.Д. Сивак Л.М Українізація іншомовних термінів //«Молодий вчений». – № 4 (31) квітень, 2016 р. – С.365-367.
6. Кравченко Т.П. Словотвірний потенціал термінів-запозичень економіки АПК // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. – 2012. – № 1. – С. 276-281.
7. Стецюк С. Англомовні запозичення в українській фінансово-економічній термінології // Збірник наукових праць учасників XII Міжнародної наукової конференції «Проблеми української термінології» 27–29 вересня 2012 р. – К.: СловоСвіт.- 2012. – С. 52-54

В статті проаналізована сучасна економічна терміносистема як складова наукової картини світу, основні джерела її формування та поповнення, проблеми нормування, кодифікації та стандартизації; інтерпретовано поняття «термін» та «економічний термін», визначено фактори, які грають важливу роль у терміноутворенні, проаналізовані структурно-семантичні особливості сучасної економічної термінології. Встановлено, що економічна термінологія сформована на основі наявного мовного матеріалу з допомогою поширених в українській мові способів словоутворення, серед яких найбільш продуктивні - суфіксація, слово- та основоутворення та абревіація. Вивчено особливості функціонування лексических заїмств з англійської та німецької мов в системі української економічної термінології в результаті граматических, семантичних, стилістических та словообразовательних преобразовань, обумовленних як зовнішніми, так і внутрішніми лінгвістическими факторами.

Ключеві слова: міжм'язикова інтерференція, м'язикова адаптація, трансфонія, транслітерація, кодифікація, стандартизація, транспозиція, економічна термінологія, словообразовання, афіксація, композиція, абревіація.

The article analyzes the modern economic terminology system as a component of the scientific picture of the world, the main sources of its formation and replenishment, problems of normalization, codification and standardization; Interpreted the concept of "term" and "economic term", factors that play an important role in terminating up are determined, structural and semantic features of modern economic terminology are analyzed. It has been established that economic terminology is formed on the basis of available linguistic material by means of word-formation methods commonly used in the Ukrainian language, among which the suffixation, word-and-base formation and abbreviation are most productive. The features of the functioning of lexical borrowings from the English and German languages in the system of Ukrainian

economic terminology as a result of grammatical, semantic, stylistic and word formation transformations, determined both external and internal linguistic factors, are investigated.

Key words: interlingual interference, language adaptation, transfonation, transliteration, codification, standardization, transposition, economic terminology, word formation, fixation, composition, abbreviation.

Таблиця № 1

Аналіз тенденції до стандартизації терміноодиноць кредитно-економічної галузі (на матеріалі 5 мов)

<i>Укр.</i>	<i>Рос.</i>	<i>Нім.</i>	<i>Англ.</i>	<i>Франц.</i>
Аваль	Аваль	der Aval	Aval	Aval
Ажіо лаж	Ажио лаж	das Agio	Agio, Premium	Surcate, agio
Брокер	Брокер	der Broker	Broker	Broker
Вальвація	Вальвація	Die Valvation	Valution	Valuation
Кредит рол-овер	Кредит рол-овер	Roll-over kredit	Roll-over credit	Credit rollover
Кредит станд-бай	Кредит станд-бай	Stand-by kredit	Stand-by credit	Credit standby
Менеджер	Менеджер	der Manager	Manager	Manager
Ретроцесія	Ретроцессия	die Retrozession	Retrocession	Retrocession
Стагфляція	Стагфляция	die Stagflation	Stagflation	Stagflation

Таблиця № 2

Суфіксальний словотвір (українська мова)

Тип	Значення	Приклади
-нн-	- опредметнена дія; - специфічний тривалий виробничий процес	дисконтування, кредитування, фрахтування, оподаткування
-ува-	дія (запозичений термін + питомий суфікс)	кредитувати, субсидіювати, авансувати
-ацій-(а)	опредметнена дія або її наслідок	консервація, парцеляція, контрактація
-ість	абстрактна лексика зі значенням узагальноної ознаки	прибутковість, рентабельність, оборотність
-ар, -ик, -іст/-ист, -ант, -ат	назва особи	орендар, монопольник, економіст, жирант
-ств- (-цтв-)	назва виду діяльності (назва особи + суфікс)	банкрутство, лихварство
-ізацій/-изацій	абстрактна дія, стан чи процес	декапіталізація, ремонополізація
-н-, -ов-	для прикметників	іпотечний, дотаційний, біржовий, бізнесовий
-ся (постфікс)	Взаємно-зворотне значення, тобто взаємні дії кількох суб'єктів, які одночасно є об'єктами цих дій	інтегрувати-інтегруватися, скооперувати-скооперуватися

Суфіксальний словотвір (англійська мова)

Тип	Значення	Приклади
-ing	Торгові операції, розрахунки, платежі	trading – продаж товарів, торгівля; advertising – рекламування, рекламна справа
-er, -or, -ant	Назва особи за виконуваною роботою (найменшу продуктивність виявляє суфікс -ant)	subscriber – передплатник цінних паперів, consumer – споживач, bailor – депонент, annuitant – особа, якій виплачують страхову ренту
-able	-властивості економічних реалій; - якісні характеристики економічних процесів	payable – сплачуваний, negotiable-відчужуваний
-ion, - ment	- дія; - дія, стан, результат	redemption – погашення, amalgamation – злиття банків; investment – капіталовкладення, advertisement – реклама
-y	економічні реалії	currency – грошовий обіг, accountancy – бухгалтерія
-ive	для прикметників	active – активний, пожвавлений; aggregative – збірний (показник)

Таблиця № 3

Префіксальний словотвір (українська мова)

Тип	Значення	Приклади
де-, контр-	-зворотний процес; -протилежна, зворотна спрямованість	кредитування-декредитування, агент – контрагент
ре-	повторність дії	монополізація–ремонополізація, інвестування-реінвестування
суб-	підпорядкованість, вторинність	оренда – суборенда, лізинг – сублізинг
макро-, (префіксоїди) мікро-	кількісний вияв ознаки	макроекономіка, мікrokредитування
анти-	спрямованість проти чого-небудь	антибартерний, антиринковий
пере-, над-	однотипність понять з погляду їхнього відношення до понять, виражених основами	перерозподіл, надприбуток, надвартість, перевиробництво
про-, роз-, за-	для творення дієслів на позначення виконаної дії (доконаного виду)	прокредитувати, розпаювати, законсервувати

Префіксальний словотвір (англійська мова)

Тип	Значення	Приклади
Under-	недостатність, недовершеність дії	underestimate– недооцінка, underemployment – неповна зайнятість
un-	заперечення властивості чи якості	unbalance – нерівновага, unacceptable-неприйнятний
re-	повторюваність дії	rebate – повернення переплати, reappraisal – перерахунок
over-	надмірність	overcharge – завищення цін, overconsumption – надмірне споживання

УДК 340.113+81'276.6:34(=161.2)

Царьова І.В.

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ

У статті проаналізовано лінгвопрагматичний аспект юридичного дискурсу. Зазначено, що предметом багатьох правничих дискусій є лінгвістичний статус юридичної мови. Запропоновано власну параметризацію функціонування юридичного дискурсу.

Ключові слова: дискурс, мовна девіація, юридичний дискурс, юридична лінгвістика, юридичний текст.

На сучасному етапі розвитку юридичної лінгвістики посилену увагу спрямовано на структурну організацію компонентів речення й наявні між ними семантико-синтаксичні зв'язки юридичного тексту. Потреба застосовувати методологічний інструментарій юриспруденції та мовознавства, продиктовані потребою здійснювати комплексне дослідження закону, влади в їх взаємозв'язку з мовою, культурою, соціумом.

Підґрунтя сучасних наукових концепцій, що стосуються мовного упорядкування юридичних текстів, зокрема нормативно-правових актів, перебували в центрі уваги таких дослідників, як Б. Ажнюк, Н. Артикуца, І. Грязін, Т. Губаєва, О. Доценко, А. Піголкін, Ю. Прадід, Т. Радзієвська, А. Черданцев, Л. Чулінда, А. Ушаков. Серед інших актуальних проблем аналізувалися питання юридичної термінології, синонімії правничих термінів, відповідності їх змісту та форми, типології, доцільності вживання технічних термінів у нормативно-правових актах, які регламентують різні сфери суспільних відносин (Ю. Гришенкова, В. Демченко, І. Іванова,